

Reduktion i kvælstofudledningen

Kvælstofudledningen er siden 2001-2005 reduceret med ca. 10.000 ton. Dvs. at målet i Grøn Vækst næsten er nået. Promilleafgiftsfonden for landbrug uden at de indførte virkemidler har haft effekt. Derfor er virkemidler som randzoner og ekstra efterafgrøder overflødige.

I Grøn Vækst ¹ blev det besluttet, at udledningen af kvælstof til vandmiljøet skal reduceres med 19.000 ton i perioden 2010-2015. Senere blev det i forlængelse af aftalen om Grøn Vækst 2.0 ² besluttet, at udledningen frem til og med 2015 kun skulle reduceres med 9.000 ton. Reduktionen på de 9.000 ton er fordelt mellem de enkelte vandplaner i vandplanerne.

Det oprindelige udgangspunkt for vandplanerne og Grøn Vækst var udledningen til havmiljøet i perioden 2001-2005. Denne udledning inkl. punktkildebidraget er angivet til 63.700 ton ³. Udover reduktionen med 9.000 ton blev også indregnet en forventet effekt af allerede besluttede tiltag - den såkaldte baseline. Denne effekt blev inklusive vådområdeprojekter og forsinkelseeffekter beregnet til 3.250 ton ⁴. Derfor må det antages, at målet for udledningen i 2015 i alt er 51.450 ton.

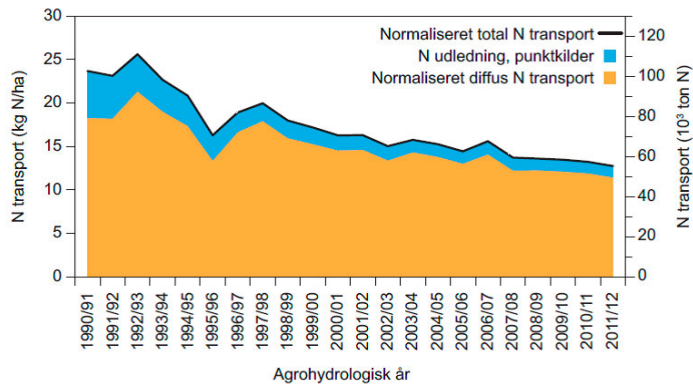
Der er imidlertid en række usikkerheder på dette tal. Det fremgår ikke klart af Grøn Vækst aftalen, om reduktionskravet er opgivet som reduktion i udledningen til havmiljøet eller udledning til ferskvand. Hvis det er udledning til ferskvand, er reduktionskravet til udledning til havmiljøet ca. 10 pct. mindre end de 9.000 ton. Forskellen skyldes primært kvælstoffjernelsen i søer. En del af den forventede udvikling (de 3.250 ton) skal også korrigeres tilsvarende. I stedet for et simpelt gennemsnit af de målte udledninger fra 2001-2005 vil det være naturligt at anvende den afstrømningskorrigerede udledning, hvor der tages højde for den store variation mellem årene som følge af forskellige afstrømninger. Den afstrømningskorrigerede udledning fra 2001-2005 kan beregnes til at være næsten 1.000 ton højere end det ukorrigerede gennemsnit af målte udledninger. Det betyder, at målsætningen for 2015 er 52.500 ton. Ved sammenligninger af den målte udvikling og målet for reduktionen er anvendt de 52.500 ton.

Udviklingen i udledning af kvælstof opgøres af Aarhus Universitet ud fra målinger i vandløb på ca. halvdelen af Danmarks areal og modelberegninger for resten. Resultatet offentliggøres årligt i rapporten Vandmiljø og Natur ⁵. I figur 1 er vist udledningen af kvælstof til havmiljøet fra rapporten for 2012. Videncentret for Landbrug har ud fra baggrundstallene for denne figur beregnet, at den afstrømningskorrigerede udledning i gennemsnit af 2010-2012 har været 54.700 ton. Det vil sige, at der mangler ca. 2.200 ton kvælstof for at nå målet i Grøn Vækst.

De første virkemidler i Grøn Vækst var gældende for efteråret 2011 (regler for jordbearbejdning, omlægning af græs, manglende muligheder for at erstatte efterafgrøder med vintersæd, teknisk justering af normsystemet). Det skønnes, at disse virkemidler kun har haft en minimal effekt på udledningen 2010-2012. Randzonerne, som først skulle etableres i efteråret 2012, har ikke haft effekt på udvaskningen.

Udviklingen i kvælstofudledningen til havet viser således, at **udledningen uden** tiltagene i Grøn Vækst er faldet ca. 10.000 ton, og kun er ca. 2.000 ton højere end den politiske målsætning for 2015. Derfor er de fleste af tiltagene i Grøn Vækst som f.eks. randzoner, ekstra efterafgrøder mv. overflødige for at nå udledningsmålet. Regner man reduktionen ud fra de oprindelige vandplaner, er man endnu tættere på at nå målsætningen for kvælstofreduktionen med den nuværende målte udledning.

Årsagen til at udledningen af kvælstof er faldet i perioden 2003-2012 skyldes formentligt, at tiltagene i Vandmiljøplan II ikke var slået fuldt igennem i 2003, de yderligere tiltag i Vandmiljøplan III samt den almindelige udvikling i landbruget. I perioden er der sket en udbyttestigning og dermed en reduktion af kvælstofoverskuddet i landbruget. Samtidig er der sket en udvikling mod mindre jordbearbejdning, tidligere såning af vintersæd mv., der også reducerer udledningen af kvælstof.

Figur 1. Udvikling i den samlede normaliserede (vandføringsvægtede) udledning af kvælstof til havet ⁴.

¹Aftale om Grøn Vækst, 16. juni 2009

²Aftale mellem Regeringen og Dansk Folkeparti om Grøn Vækst 2.0, 10.april 2010

³Naturstyrelsen: Retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer. Version 5.0

⁴Naturstyrelsen (2011): Afrapportering fra arbejdsgruppen vedrørende baseline i Vandplaner

⁵Jensen,P.N, Boultrup,S., Fredshavn,J.R, Svendsen,L.M, Blicher-Mathiesen,G., Wiberg-Larsen,P., Bjerring,R., Hansen,J.W., Nielsen,K.E., Ellermann,T., Thorling,L.,& Holm,A.G. (2013): Vandmiljø og Natur 2012. NOVANA. Tilstand og udvikling – faglig sammenfatning. Aarhus Universitet, DCE